

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'
 E N G E D E L M É V E L.

|-----|

Nro 46.

Költ Bétsben, Sz. Iván Havának (Júniusnak)
 8-dik napján 1798-dik Elztendőben.

Anglia: — A' Margátei Kikötőhelyből, Máj. 16-dikán véletlenül ki-indultt Anglus hajókról, ki-szállottak ezernél több Anglusok, Ostenda és Blankenburg között a' Fr. földre: de a' Frantzia Directoriális Újság (a' Redacteur) szerént, Fr. fogságba esték.

(A' Redacteurnek 22-dik Májusi Darabja, egynéhány rendbéli Jelentések után, melyek, Máj. 20-dik 's 21-dik napjai Telegráf által jutottak nagy hirtelenséggel

B b b

Párisba, így adja elő a' dolgot: „Mintegy 40-ig való Anglus hajók, meg-állapodván Máj. 20 dik estvéjénn, Ostenda előtt, azonnal lövöldözni kezdték a' Várost, és Katonákat is tettek ki a' szárazra: de ezeket a' Fr. Katonáság meg-támadta Máj. 21-dikénn, le-ölt közzülök százat, meg-sebesítette a' Vezérjeket, 's el fogta mintegy két ezred magával. Nyert tőlök három ágyúkat, 's számos hajókat is: a' midőn végre meg-szüntek ágyúzni Ostendát az Anglusok. — Ugyan ezen történetről, Brüsszelbenn következő értelmű officialis Tudósítás tevődött közönségessé, melyet az ott lévő Directoriális Kömmiszfáris *Mallarme* kapott *Beguinet* Generálisától: „Az Anglusok, Ostenda és Blankenburg között, ki-szállottak a' Fr. partokra: de leg-ottan meg-támadtattak, meg-veretettek, 's el fogattattak. A' foglyok' száma reá megy 1424-re, kik között, 2 Generálisok, 5 Adjutánsok, 5 Stabális Tisztek, 25 Kapitányok, 20 Hadnagyok, 1207 Altisztek, 's Közemberek; egy Hajós-Kapitány, és 150 Hajóslegények vagynak. Május' 20 dikára Brüsszelbe várták őket. Százötvennél többre számlálódnak, a' kik, vagy halva maradtak, vagy sebbe estek. Nyertek a' Frantziák, hat hofszú 's egy rövid ágyút, számos Saluppokat, és sok puskát. — Máj. 23-dikánn oly Tudósítás érkezett Párisba, hogy az előtt való nap,

el távozott az Anglus Hajóssereg, az Ostendai pariktól.)

Hogy azonban Belgiombann, sok Lakosoknak nem tetszik a' Fr. Respublikával való egyesség: világosan lehet látni azon Előadásból is, melyet maga a' Fr. Direktórium küldött a' Törvényhozó-gyűléshez, az Anglusoknak Ostendai próba ételéről, úgymint a' melyben meg vallja a' Direktórium, hogy Ostendában, ily kiállítások hallattak: Éllyen György Király! Bravo. (Jól van) Anglusok! Továbbá: hogy a' Nemzeti kokárda, tsúfsággal illetetett; és hogy öszfzetöretödtek (némely Lakosok által) azon Fr. Katonáknak fegyvereik, a' kik ágyúk mellett való szolgálatra ajánlották magokat, minthogy nem voltak elegendő Pattantyúsok. Egyfzersmind a' Gyűlés' meg ítélesére bírta a' Direktórium, ha nem jó volna e', Katonai-Kommiszzió által büntettetni meg Azokat, kik barátságot nyilatkoztattak szóval és tselekedettel az Anglusok eránt.

Londonban, tsak annyit tudtak vólt még Máj. 18-dikánn, a' Margatei Expedízióról, hogy Máj. 16 dikánn indúttak el Margate alól, 33 szállító h-jó-hajók, melyeken, 2300 Katonák, és 300 Pattantyúsok vóltak, egy 50 ágyús hájónak, 4 Fregátoknak, 's 6 ágyúzó-, és 3 bombihányósnakoknak védelme alatt.

B b b a

Meg-szűnés nélkül ajánlják magokat mindúntalan többen többen a' Haza' óntalmára: de a' Ministériom, nem minden ajánlásokot fogad el, tartván tőle, hogy rosz szándékú Emberek is tsűzhatnak bē ezen alkalmatossággal a' Haza' védelmezői közé. Még azokra is, vigyázó szemekkel figyelmez a' Ministériom, a' kik jó szin a' att gyakorolják magokat fegyverben.

Wallis Hertzeg naponként gyakorolja magát a' kardforgatásban. Egy Seregosztály' vezérlését kérte a' Királytól: de még nem kapott feleletet.

Az Irlandiai Vice-Király, egy Királyi Írást küldött mostanság az Ország-gyűlés' Második Táblájához, mely írásában a' Király, szívekre köti a' Nép képviselőinek, hogy rendelnének a' Királyné' Unokájának Mecklenburg-Strelitzi Hertzegnek számára, ezfendőként ki-járandó két ezer font sterlinget. Telyes reménységét nyilatkoztatta a' Király, hogy az Ország-gyűlésben ülő Hívei, örömet élnek a' jó alkalmatossággal, melyel meg-bizonyíthatják azon F. Házhöz viseltető hajlandóságokat, melyből vette származását a' Felső Királyné. A' Rendek meg is feleltek ezen reménységnek.

Batávia: — A' Hágai Fr. Ministet Delacroix és Batavus Generalis Daendels,

oly tüzessenn öfzfze - szóllalkoztak egymással Máj. 17 - dikénn, hogy a' Generalis, jónak ítélte el hagyni a' Batáviai Respublika' földjét: jóllehet a' Batáviai Direktóriumtól oly parantsolatot vett, hogy el ne távozzék Hágából. Ezen történeiről, tudósította a' Batáviai Direktórium mindjárt más nap a' Törvényhozó - Gyűlés' két Tanátsait, 's egyszersmind a' Batáviai Néphez intézendő egy új Hírdetmenyt is terjesztett eleibe, melybenn új vezedelmes szándekokat emleget.

A' Batáviai Direktóriumnak a' Batáviai Törvényhozó gyűléshez Máj. 18 dikán intézett Írása, ezeket foglalja magában: A' Frantzia Követ Delacroix Polgar panaszosan jelentette, hogy ő ellene Daendels Generállieutenánt (Feldmarschallieutenánt) revolúciónalis ki - fejezésekkel élt. Ezen panaszra, maga elibe hívatta a' Direktórium Daendels Generalist: de Az, mindent tagadott. A' Direktórium meg - parantsolta neki, hogy ki ne menyen Hágából: de ő, a' következő éjtszaka, Párisba indult, mely tselekedete által a' Generalis, megszökés (dezertálás) vétkébe ejtette magát. Ezen elő adáshoz, sok környülállásokat ragasztott a' Direktórium, melyek, 4 - dik Májustól fogva adták elő magokat, a' midőn t. i. a' Constituens Nemzeti - gyűlés, Népkepet viselő Gyűléssé formálta magát. Azon környülállások el hitettek a' Direktó-

riummal, hogy titkos gonofz szándékok vagynak munkában, melyeknek tzelja: hogy a' mostani Igazgatás' formája, mely, 22-dik Januáriustól fogva áll fenn, fel-forgatódjék; és ismét a' hajdani arisztokrátó-foederatívá igazgatás' formája állítódjék vissza. Ezen fortélyoskodásokra nézve való megintése végett a' Nemzetnek, egy Hírdetményt készített a' Direktórium, melyet meg-ítélés végett által küld a' Törvényhozó-gyűlésnek. — Fel-olvasatván ezen Proklamátzió, a' Törvényhozó-gyűlés előtt, helybe-hagyódott.

A' Batáviai Republikának közönsége. Innep-napja volt 19-dik Május, melyen az új Konstitútzió' bé-vételét inneplette a' Nemzet.

A' Néhai Hollandiái Republika' közönséges Kázfzájának Fő Gondviselőjét, és az akkori igazgatás' Helytartójának az Arausiói Hertzegnek meg hitt Ministerét Citters Urat, valósággal meg-árestáltatta a' Batáviai Direktórium.

Az egész Európában el híresedett Lej-dai Újságot meg-tiltotta vala a' Batáviai Direktórium; de 8 nap múlva ismét fel-fzabadúlt ezenn említett Újság a' tilalom alól, 's újra az előbbeni szabad folyamatajában vagyon, tsupán azzal a' különbséggel, hogy már most nem Luzac Expro-feszszornak neve alatt jő ki, hanem Blusi Ábrahám Polgárc alatt.

Helvétzia: — A' szegény Helvétziai Direktóriumnak, sok vesződése volt, még az újabb Tudósítások szerént is *Rapinat* Fr. Kommisszáriussal, a' ki, valóságosan *rapinat* gyakoról Helvétziában, olyat, melyet maga a' Fr. Követ Mengaud se' hagyott helyben.

Thurgauban, a' Szabadság-fájánn, melyet ökrök vontatták volt azon helyre, a' hol fel-állítódott, tsak hamar a' fel-állítatása után, következő sorok olvastattak:

Ochsen-zogen dich bis an die Stelle

Wo du stehen sollst, naekt und glatt.

Ach! ein Ochs war's auch, der uns zur Schwelle

Dieses Elends hingezogen hat.

(Ökrök vontatták Téged, azon helyre, a' hol fogsz mezítelen és tsupaszonn állani. Egy Ökör (Ochs) volt az is, a' ki minket ezen inség' szélére húzott. — Tzélozás vagyon, a' Basileai Ex-Polgármesterre, Ochs Polgárra, a' ki, fő eszköze vala a' Helvétziai szerentsétlen Revolúciónak.)

Ez az *Ochs*, a' Helvétziai Törvényhozó-Gyűlés' öregebbik Tanátságában ül most, a' hol Máj. 12-dikénn keményen ki kelt a' Helvétziai Direktórium ellen, azt állítván rólla, hogy gyakran által hágta légyen már Az a' maga törvényes hatalmának határait. Egyet nevezetessen a' Di-

rektorok között, nyilván gazembernek nevezett, úgymint a' ki, Ochs' állítása szerint, valamint orosz útakon jutott a' Direktori hivatalra: úgy az is mind orosz, valami, általa lett azóta. Más alkalmatossággal, midőn Helvétziának a' Fr. Republikától való nem függéséről volt szó: nagy oktalanságnak állította Ochs Polgár, oly igen viltatni Helvétziának a' Fr. Republikától való nem függését, holott minden tudja, hogy a' Frantzia Katonaság' partfogása nélkül fel nem állhat Arauban a' Helvétziai Törvényhozó-gyűlés.

Orosz Birodalom.

A' Német és a' Napkeleti tengerek között lévő Dániai szoros tengerhez, mely, Sundnak neveztetik, 22 lineai hajókat és 250 gallyakat küldött az Orosz Tsászár, mivel a' Fr. Direktórium azt végezte volt: hogy úgy nézi, mint hadizenést a' Fr. Direktórium ellen, ha akármely Nemzet' hajója is, által botsátódik a' Sundon, Anglus portékákkal.

Ezen hatalmas tengeri erőnek kiküldéséről szóló Hirdetményben, minden Nemzetek' Törvényével ellenkezőnek mondatik lenni a' Fr. Direktórium' szorongatása, mely ellen, mind tengeri, mind földi erejével kész oltalmazni Pál Tsászár, a' mint igéri, a' köz-kereskedést.

Konstántzinápolyban változott az Orosz Követség. Gróf Kotschubeyt Tamara Generális váltotta fel, a' ki bizonyossá tette az erant a' fenyes Portát, hogy Pál Tsászár barátságos egygyességben kíván vele élni. Gróf Kotschubey, gazdag ajándékokat kapott el menetelekor a' Török Tsászfartól, úgymint, egy bundát, a' mely, mintegy 17 ezer forintra betsültetik; egy derek Arabiai lovat; 's egy piksist, mely, Londonbann készült, 's az árra mintegy húsz ezer forint. Szelim Tsászár' neye, nagy briliántokkal van rajta ki rakva.

Pári si Tudósítások.

Úgy hallatik, hogy a' Havrei Hajósse-regetske, második próbáját is szerentsétele-nül tette S. Marcou Szigete ellen Máj. 13-dikánn; és 15-dik Májusban, a' *la Hoguet* parthoz tért vissza.

Bonaparte Generális, Máj. 8-dikán Tulongba érkezett, 's még az nap meg-visgálta a' Sereget, és egy Buzdító Hirdetményt intézett hozzá. Máj. 9-dikén mind fel-rakodott hajókra, az a' végre ki-rendeltt Katonaság, 's Máj. 15-dikénn maga *Bonaparte* is fel-ült, a' Hajóslegényeknek örvendző kurjongatásaik között, az Admirális hajóra, melynek neve *l' Orient*, 's ágyúinak száma száztíz. Máj. 16-dikán szélnek prefiztette vitorláit a' Hajóssereg.

Rastatti Fr. Követté lett, Treilhárd helyébe Jean Debry, Tagja volt a' Törvényhozó gyűlés' Iffjabbik Tanátságának: nem különben *Lamarque* is, a' kit Svéd-Örszágba küldött Követnek a' Direktórium.

A' Spanyol Udvarhoz Guillemardet Polgár, vóltaképpen ki van már nevezve Fr. Követnek, ki ennekelőtte, az Ötfázak' Tanátságában ült, Deputátusi fővel.

Francois Neufchateau Ex-Direktor, Máj. 20 dikán indúlt ki Párisból, és Máj. 22-dikénn Strászbürgba érkezett, onnét pedig Máj. 24-dikénn tovább folytatta útját Selz felé, mely a' Rajna' partján fekszik, Rastadtal által-ellenben, hogy ott mentől elébb belé kezdjen a' reá bízott alkuba.

Az új Direktort Treilhárd Polgárt, Máj. 23-dikára várták Pári'sba. A' Direktórium, egy hosszvas Rendelést adott ki Máj. 18-dikánn azon czeremóniás tisztelet eránt, a' melyel kell fogadni Bondiban, az oda érkezendő új Directoriális Tagot, és kísérni Pári'sba.

Az új Fr. Direktor Treilhárd, nagy Barátja Merlin Direktornak, kivel alkalmas ideig kollégáskodott, a' Robespierre' idejebéli Közjóra ügyelő Nemzet-gyűlési Deputátzióbann.

A' Törvényhozó-Gyűlés' mind két Tanátságainak újonnan választatott része, Máj. 20-dikénn ült bé a' Gyűlésbe: minekután

na le-tette volna a' tartozott republikánus esküvést.

Párisból írták Máj. 26-dikán, hogy már akkor ott volt *Bernadotte* Generális.

A' Frantzia tengeri Katonaság éppen nem mutatja azt a' készséget, az Anglusok ellen való menésre, mint a' földi Sereg.

Német Birodalmi Tudósítások.

A' Rastadi Fr. Követek között Direktorságra választatódván *Treilhárd*; a' másiknak, t. i. *Boumiernek* adódott alá a' Német Deputáció' felelete Máj. 20 dikán. Ezen felelethől említettünk már annyit, hogy a' Német Birodalom, a' Rajna vizének tsupán azt a' felét engedheti által, az azon fekvő Szigetekkel egyetemben a' Frantziáknak, a' mely bal felé fekszik; meg-tartja ellenben magának, a' jobb kéz felé fekvő hasonfelét a' Rajna vizének, minden azon fekvő Szigetekkel egygyütt. Innét természet szerént következik, hogy egy talpallányi földet is a' Rajna' jobb meljékenn nem adhat a' N. Birodalom a' Fr. Nemzetnek. — Nem állott reá a' Német Deputáció, egyéb kívánságaira is a' Fr. Követségnek, melyeket Ez, 3-dik Májusi Írásában nyilatkoztatott. A' Német-Birodalmi nagy vizekenn való szabad hajókázásra nézve azt jegyzette meg különösen a' N. Deputáció, hogy nincs neki hatalma al-

kuba erefszkedni azon tárgy eránt. — A^s mi illeti a^s Rajnán való hajókázást, 's általjábann a^s kereskedést: leg eránvosabbnak állította, hogy e^s részben minden intézetek, az előbbeni állapotjokban hagyódnak addig; míg valamely változtatásokat lehetne tenni e^s részben egy különös alku és kötés által, melynek tulajdonképpen tárgya és tzeélja legyen a^s kereskedés.

Olasz - Országai Tudósítások,

A^s mely Fr. Hajósseregről írtuk, hogy a^s Genuai földre várattatott: valósággal el érkezett oda, 's Máj. 17-dikénn fel-rakodván 60 szállító-hajókra, Tulon felé vette útját Baraguay, Murat, és Vial Generálisok^s vezérlése alatt.

Az Olasz - Országai Fr. Sereg, parancsolatot vett a^s Direktóriumtól, hogy segítsen a^s Szárdiniai Király^s Katonaságot, a^s Pártosok ellen.

Béts.

Egynehány napoktól fogva itt vagyon Magyar - Országról Nador - Ispány O Királyi Fő - Hertzegsége.

Az Ürnapai protzeszfzió^s tze emóniájának mászfzori fényességét, nevelte most az, hogy az első rangú Német Testörzök is lóháton jelentek meg arra, mint szintén a^s Na Magyar Királyi Testörzök. Jelen

váltak a' protzeszfzión, Ő Felségeken kívül, József Fő-Hertzeg Magyar Palatinus, és Amália Fő-Hertzegasszony.

A' Fels. Magyar Cancelláriánál érdemmel viselt Referendáriusságból, önnön kéréssekre, nyugodalomra bocsátott Békes Varmegyei Fő-Ispány M. Lovász; és Temesvári nemeggygyesültt Görög Püspök M. Petrovits Urakat, méltóztatott Ő Felsége, maga Belső titkos Tanácsosivá nevezni; 's Excellentiás titulussal megajándékozni. — Petrovits Ő Excellentiája helyébe, Referendáriussá lett a' Fels. Magyar Cancelláriánál Püspök Avakumovits Ő Nagysága.

A' Tsch és Ausztriai Udvari Kancelláriának egy érdemes fő Tagja, a' Tudományoknak és Mesterségeknek nagy Partfogója, Sz. István Rendje' Vitézze Greiner Udvari Tanácsos Úr, meghala e' folyó Hónapnak 2-dikán, életének 68-dik esztendejében.

A' Bankó-obligátziók eddig négy procentó interesések voltak: de ha most, azon summához, melyről szól a' Bankó-obligátzió, minden száz forintra harmintzat fizet felül az Obligátzió Tulajdonossa: úgy öt procentó interest széd azon egész summától, melyről fog szólni a' felül fizetés' alkalmatosságával nyerendő nagyobb valóru Obligátziója. A' felül fizet-

tés ideje, tartani fog e' folyó 1-98-dik
 esztendőnek 10-dik Júniussától kezdve,
 10-dik Octóberig: a' mely naptól fogva
 nem kap többé interest, a' ki el múltatta
 a' ki-szabott felül fizetést addig meg tenni.
 Az e' szerént nevezendő interestekre néz-
 ve. új fundusúl ki-mutatta Ő Felsége, a'
 Betsi Bankónak, a' Napkeleti és Napnyú-
 goti Gallitziabéli harmintzad és só-jöve-
 delmet; nem különben azt az egész jöve-
 delmet is, melyet a' tobák hajt bé, min-
 den örökös birtokaiban a' F. Ausztriai Ház-
 nak: és hogy a' Bankónak fundusúl ki-mu-
 tatott jószágok, annál hasznosabban admi-
 nisztráltassanak: e' végre újra fel állítódik
 a' már egyszer fenn állott Ministériális-Ban-
 kó-Udvari-Deputátzió, mely, egyenessenn
 magától fog függeni Ő Felségétől.

Magyar-Ország.

Baró Gerlitzy Ferentz Ő Nagyságának,
 Alsó Magyar-Országi Fő Kammergrafságra
 lett lépését már jó ideje, hogy meg írtuk
 Helyébe ezen derék Úrnak, Nagy-Bányai
 Kir. Fő-Inspectorrá és Prézessé neveztelett
 a' Felségtől, Fő-Bányászszéki Consiliarius E.
 Hazánkfia Szelezky János Úr, kinek már
 28 esztendőktől fogva gyűjtött valóságos
 érdemeit jól esmérük a' Bányász hivatalok,
 valamint Felső- és Alsó Magyar-Ország-
 bann, úgy Erdélybenn is. Ezen már most

Nagy-Bányai Királyi Fő-Inspektor Úr, nagy haszonnal tanította egy időbenn a' Mathezist és Mekhanikát a' Selmetzenn lévő Királyi Bányász-Akadémiában.

A' F. Kir. Helytartó-Tanáts mellől minnekutánna Gróf Koháry Ferentz ō Nságát, a' F. Magyar Cancelláriához nevezte volna a' Felső, Referendárius Udvari Tanátsossá: helyébe ezen Méltóságnak, a' Locumtenentiale Consiliumnál Gróf Battyányi Vintze ō Nagysága, eddig való Fiumei Guberniális Assessor lett Consiliáriussá.

A' Belső dolgokra ügyelő Ts. K. Státus-Tanátsnál eddig Praktikánsi névvel szolgált Dendéli Mihály Urat, Concipistává méltóztatott nevezni F. Urunk, Kmoskó Ágoston Úr' helyébe, a' ki Udvari Concipistaságra emelődött.

Elegyes Tudósítások.

A' Világ' fekvése' helyes esméretének könnyű és hasznos móddal lehető megszerzése végett, azt javasolta egy Blanc nevezetű Pári'si Tudós, a' ki néha napján Filozofiát tanított, hogy az eddig esméretes Világ' valóságos képét ki kellene ábrázolni kis formában. Ō ígérte, hogy ha neki által engedődnek a' *Versailles-i*, *Vincennes-i*, *Sablons-i*, és *St. Cloud-i*, néhai Királyi kertek, az azokhoz tartozó mezőségekkel egygyütt, tehát ō ki formálja azo-

kon a' Világ' öt részeit, az azokban találá-
tató nagy folyó vizekkel, hegyekkel, 's a'
t. egyetemben, úgy hogy egy nap meg le-
het látni az egész Világ' nevezetességeit.

Fiumé' szomszédságában, Grobnick
vidékénn, oly fergeteg volt Máj. 21-dik és
22-dik napjainn; a' milyenhöz hasonlóra
nem emlékeznek a' leg éltesébb Személy-
lyek is. A' szelek, elebb északi; azután
napkeleti, oly szörnyen dühösködtek; hogy
számítalan Házaknak le vetették a' fedeleit,
's némely Házakat egészfzen is öfzfze-dön-
töttek. A' hegyeken sok embereket, egy-
nehány száz juhokat; és számos lovakat
temetett bé a' hó. Az istállókban öfzfze-
fagyott juhok' és bárányok' száma; ezereke-
re megy. A' leg-erőssebb élő fak közzül;
sok ezeret részszerént félig le-tördelt; rész-
szerént a' földből gyökerestől ki-szaggatott
a' mord Eolus. Az áldott aratáshoz és bőv
terméshez nagy vala a' reménység: de nints
már: némely szőlős kertek pedig egészf-
zen is oda vágynak. — Különös volt:
hogy Fiuménál; két szivárványok; egyik;
Észak; a' másik Napnyúgot felé; tizenkét
egészfz órákig szemlélődtek; hogy a' ten-
gerparton menydörgött 's villámlott; az
onnét két órannyira fekvő hegyeken pedig
havazott. — A' tenger; öfzfze-törtt hajó-
darabokat hányt ki Máj. 23-dikánn a' part-
lához.